

van den Bosch vier werken van Ferdi in de collectie van het Bonnefantenmuseum. Deze groep van pluche en vulmateriaal zag ze graag toegevoegd aan de zogenoemde Basiscollectie, de reeks referentiepunten voor wat er op het museum gebeurt. Ferdi maakte haar Hortisculpturen in de jaren zestig. Destijds werden ze als provocatief ervaren, niet alleen vanwege hun uiterlijke erotische connotaties, maar vooral ook om hun inherente uitnodiging er gebruik van te maken.

Voor Van den Bosch vormt Ferdi een goed voorbeeld van wat zij in de toekomst meer wil tonen: uitdagende kunst. Ferdi staat symbool voor die generaties van kunstenaars die van de kijker een fysieke betrokkenheid eisen. Een andere representant is Franz West: zijn chaises-longues fungeren als pas-stukken, 'protheses', die niet alleen dienen om van daaruit naar kunst te kijken, maar ook uitnodigen om het leven vanuit een (wat ik dan noem) 'reclining position' te bezien. Verder krijgen wij meer kunst te beleven in de trant van Atelier Lieshout, Kinoshita, de scheepsbrug en de doorleefde beddesprei van Tamara Dees. Persoonlijk denk ik overigens dat Paula van den Bosch haar criteria nader moet precisieren, om niet ervan verdacht te worden Dees op hetzelfde niveau te zien als Ferdi.

Voor mij was het uurtje in gesprek met Paula van den Bosch heel boeiend en instructief tegelijk — en van een openhartigheid die welke zaal- of wandtekst dan ook verre overtrof. We zullen nog veel van haar horen.

Martin Hesselbein

Voorpagina:
Ferdinand, *Mellow Yellow High*, 1966, coll. Bonnefantenmuseum

Château Mouton, 1983, brons, glas, koper, 62x20x32cm

Het zit onder de verf

over de beelden van Han van Wetering

Van de gesprekken over de jaarprijs die ik in het najaar van 1991 met Han van Wetering had is mij zijn wantrouwen tegenover het woord bijgebleven. Niet de woorden voor het leven van alle dag, maar woorden over kunst en het maken van kunst, geeft hij niet zonder meer prijs. Hij keurde gewichtigdoenerij af, wat er te zeggen was zat in de beelden. Beelden moesten beter niet door praters of schrijvers achteraf bedekt worden met woorden.

De beelden die tot februari 1999 in het Bonnefantenmuseum ten toon staan hebben een andere relatie tot het woord, van wantrouwen lijkt hier geen sprake. Het talig spel van betekenis, insluiting en associatie maakt deel uit van het beeld. Deze taal zingt zich niet los van de beelden maar is deel van de gelaagdheid van het werk. Soms krijgt het taalspel nog eens een aparte vorm buiten het beeld, in de titel. Zoals vroeger al bij een beeld als 'Château Mouton' [1983]. Deze 32 cm torent met gemak boven een pretentieuze - bij voorkeur Heideggeriaanse - mijmering over vorm en inhoud, leegte, zijn en niet-zijn. Oog in oog met de ingebakken zeggingskracht klinkt een duiding achteraf licht schaapachtig. Ik blaas nog even door. Ik hoor en zie vroege taal, klank- en woordassociaties gevat in beelden, eerder krom- dan rechtlijnig. Het is ook niet de taal die uitlegt, verheldert, of helpt te analyseren. Zou dat de verwarring en soms frustratie die ik opmerk bij bekijkers van zijn werk verklaren? Toeschouwers kunnen zich gepakt voelen, niet serieus genomen.

- Wat is er dan mis met dat gevoel? Kunst die je pakt is dat niet wat we zoeken?
- Vooruit dan.. maar ik mag toch wel voor vol worden aangezien!
- Zeker wel.. dat mag.. maar als ik je voor leeg aanzie, mag dat ook?

Ik heb gelezen dat Jean Cocteau op zoek naar zijn kindherinneringen de sporen in de muur herontdekte waar hij als kind zijn hand langs trok. Deze herinneringssporen zijn kindhoog, niet manshoog. En niet alleen de hoogte van de sporentrekker verschilt ook de wijze van denken: bij het kind samengaan van sensitieve indrukken, fantasieën, magisch denken; bij de manshoge mens een meer gesplitst ervaren van gevoel en betekenis, de rede als richtsnoer. De beelden van Van Wetering vinden hun oorsprong in het kindhoge spoor van denken en spelen. Daar zit voor grote mensen enige pijn bij het bekijken van zijn beelden. Ze staan niet op een sokkel, je moet er eerder voor door de knieën. En als je daar niet te stijf voor bent herontdek je het plezier in het samenvallen van zin en onzin.

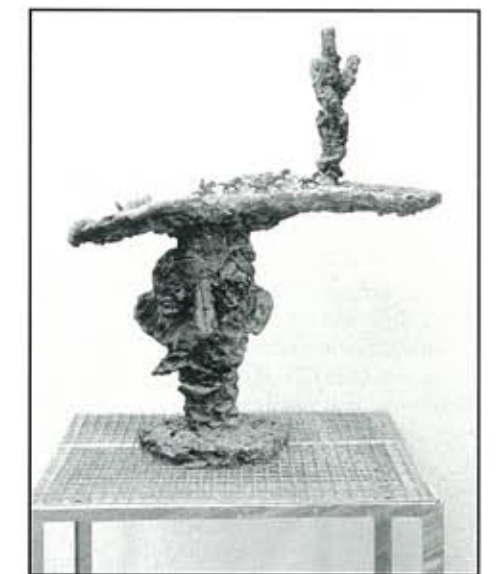

Bij de tentoonstelling is een publicatie verschenen over het recent werk van Han van Wetering. De kern van het boek bestaat uit 62 pagina's waarin in een tweetalige editie het werk van de kunstenaar wordt gepresenteerd. Op de ene pagina staat een integraal onderdeel van het beeld, te weten de titel, en op de andere pagina een vertaling van het beeld door middel van een gepolychromeerde fotografische afbeelding van het beeld waartoe de titel behoort. Dit beeldmateriaal wordt voorafgegaan door een voorbeeldig voorwoord, een tekst van Alexander van Grevenstein. Hij neemt hierin mild afstand van de neiging van de kunstwereld 'het geringste geknutsel' te omkleden met 'bolle tekst'. Dit voorwoord is daarmee nog geen platte tekst. Hij benoemt wezenlijke kanten van het werk van Van Wetering:

- de zelfrelativering
- het niet-hebben van de blues
- de moeilijke opdracht iemand plezier te verschaffen of aan het lachen te krijgen
- de schijnbare tegenstelling tussen het ongelooflijk vakmanschap en beheersing van het materiaal
- de hoofdrol voor de meest domme en onschuldige voorwerpen - latjes, speelgoed-indianen, kartonnenetjes, speelgoed-auto's
- en naast deze hoofdrol, de belangrijke rol voor de titel.

Overstekend wild, 1997, gepolychromeerd brons, 66x61x38cm, collectie Bonnefantenmuseum

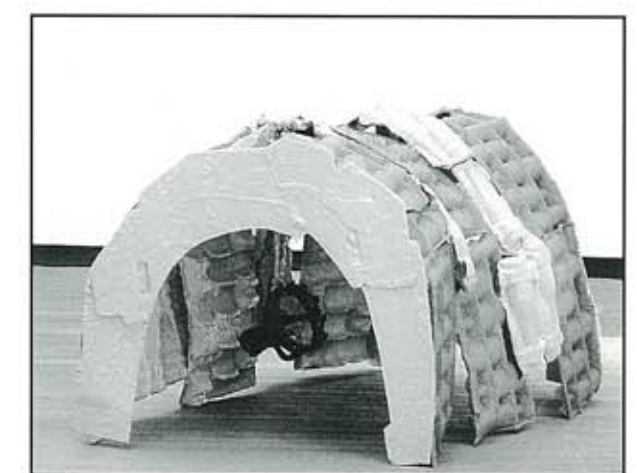

Er zit denk ik verband tussen Van Grevenstein's statements 'Van Wetering does not have the blues- he has fun' en 'de schilder verbergt de beeldhouwer'. De ontkenning en wegmaking bevestigd als geen ander het bestaan.

Er is niet minder reden de continuïteit in het werk te benadrukken dan, zoals Van Grevenstein doet, de breuk. Maakte in *Château Mouton* een lege fles deel uit van de zinspel op 'roes en memorie' in *Diana's tunnel* zijn het de verbronsde, met verf overdekte kartonnen hulzen die de fles ooit beschermd hebben op weg naar het korte leven tussen roes en leegte. Een overtuigende hervatting van het klassieke thema 'de dood en het meisje'.

Niet alleen het beeld, waarbinnen de woord- en beeld associaties botsen, maar ook de logica van de materiaalbeschrijving in de catalogus laat je lachen. Er staat: 'gepolychromeerd brons, elektrische snoer, plastic stecker'. Hoe zelfs een kleine tekst zo bol kan zijn. Dit moet Han van Wetering geschreven hebben. Een redelijk en plat mens zou denken aan: 'brons onder de verf, met rubber en garen omwikkeld koperdraad, in plastic gevatte chroomstalen stecker'. In een beeld van Van Wetering gebeurt meer dan je - bol of plat - kunt beschrijven. Het zit onder de verf over de beelden enzovoort.

Joep Schiphorst

Diana's tunnel, 1998, gepolychromeerd brons, elektrische snoer, plastic stecker, 80x87x127cm